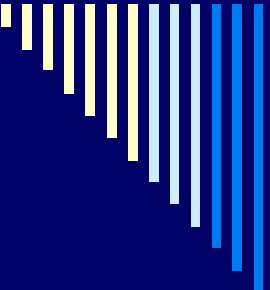

**Projekt Efektivní systém
hodnocení a financování
výzkumu, vývoje a inovací –
naděje a očekávání**

Národní technická knihovna 4. října 2012

Co rozumíme hodnocením výzkumu a vývoje v ČR?

- Hodnocení **ex ante** – hodnocení návrhů projektů. Jde o kvalitativní hodnocení skupinou odborníků daného oboru (peer review). Využívá se v hodnocení GA ČR, TA ČR apod. a není v současné době hlavním předmětem diskusí.
- Hodnocení **ex post** – má 2 varianty. Hodnocení ukončených programů a hodnocení výsledků VO. Obě varianty hodnocení popisuje *Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů* – dále jen **Metodika**. Vychází výlučně z kvantitativního hodnocení výsledků.
- Hodnocení ukončených programů má často formální charakter, neodhaluje neúspěšné programy, závěry mají minimální využití. Pro hodnocení efektivnosti vynakládání prostředků SR je používá Index SR.
- Hodnocení výsledků VO vychází z bodového hodnocení výsledků výzkumu a vývoje - hodnotí všechny obory stejně, neodlišuje kvalitu výstupů. Je předmětem kritiky již několik let.
- V ČR zcela chybí hodnocení systému výzkumu a vývoje jako celku, hodnocení výzkumných organizací respektující mezinárodní standardy.

Co to vlastně Metodika je?

- Soubor opatření a nástrojů k hodnocení výsledků výzkumu a vývoje.
- Důvod jejího vzniku – hodnotit efektivnost prostředků SR na VaV, „měřit“ výsledky VaV.
- Hodnotí se vždy klouzavé pětileté období; Metodika roku t hodnotí výsledky uplatněné v letech $t - 5$ až $t - 1$.
- Výsledky musí být zaznamenány v IS VaV a musí splňovat definici tzv. hodnocených výsledků.
- Je nástrojem (od M2008, prostředky roku 2010) pro rozdělování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj VO (dále RVO). Podle Metodiky roku t se rozdělují prostředky na RVO v roce $t + 2$.
- Hodnotí všechny výzkumné organizace.
- Od roku 2004 se každoročně mění.
- V současné době platí Metodika 2010 - 2011 (poprvé platnost na 2 roky) aktualizovaná pro rok 2012.

Kde se Metodika vzala?

- **Usnesení vlády ČR ze dne 23. června 2004 k hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků. Základní principy hodnocení byly uvedeny v Národní politice VaV ČR 2004-2008. Byla stanovena základní pravidla hodnocení – IS VaV, typy hodnocených výstupů (články, knihy, patenty, aplikované výsledky, ostatní – vymezena specifika podle oborů!!!), hodnocení efektivnosti; do budoucna zmíněna návaznost financování. Úkol do 30. 9. 2004 zpracovat Metodiku hodnocení VaV a jejich výsledků.**
- **Metodika 2004 do 2009 se nazývala *Metodika hodnocení VaV a jejich výsledků*.**
- **Metodika 2010 – 2011 a 2012 přechází na *Metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů*.**
- **Metodika 2012 je jen aktualizací Metodiky 2010 a 2011, původně navržená Metodika 2012 měla přinést řadu změn.**
- **Metodiku připravuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) – poradní orgán vlády; schvaluje ji vláda.**

K čemu Metodika sloužila a slouží?

- **Hodnocení výsledků VaV na základě bodových hodnot přiřazených jednotlivým typům výstupu; od jednobodového hodnocení každého výstupu (M2004) k velmi různorodému hodnocení M2010-2011 a 2012.**
- **Hodnocení efektivnosti institucí ve VaV – barevné skupiny, index SR (M2005 až M2007).**
- **Výsledky hodnocení slouží od roku 2010 k rozdělování části prostředků státního rozpočtu na výzkum a vývoj, a to přímo - institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj VO (RVO), resp. nepřímo – účelová podpora na specifický vysokoškolský výzkum a ukazatel VKM rozpočtu pro vysoké školy.**
- **Přímá vazba financování na hodnocení (uvedená v zákoně 130/2002 Sb. o podpoře VaV z veřejných prostředků) ukázala významně na nevhodnost takového způsobu hodnocení.**
- **Výdaje na výzkum a vývoj ze státního rozpočtu činí cca 26 mld. Kč (0,7 % HDP 2011), z toho RVO činí 7,8 mld. Kč (rok 2012), 8,7 mld. Kč (rok 2013).**
- **Návrh výdajů SR na výzkum a vývoj sestavuje RVVI.**

Co Metodika přinesla?

- **dobrého**

- Uvědomění si nutnosti hodnotit výstupy výzkumu a vývoje.
- Více výsledků výzkumu a vývoje, ale . . .

- **nedobrého**

- Hodnocení všech oborů stejně (vymezení společenských věd a NRRE není oborových odlišením).
- Nerespektování oborových specifik – neobjektivnost hodnocení jednotlivých oborů.
- Nekoncepčnost tvorby metodiky od jejího počátku, která se projevovala mj. každoročními změnami.
- Dojem, že lze Metodiku vytvářet a hodnocení provádět bez profesionalizace.
- Subjektivita a nevyrovnanost bodových hodnot – základní vs. aplikovaný výzkum.
- Honba za body, a z toho plynoucí inflace nekvalitních výsledků.
- Etické problémy – chybně vykázané výsledky. Sankce jen podle M2010 a M2011.
- Snaha propočítávat body až na jednotlivé pracovníky. Negativní dopad na řízení VO.
- Přímá vazba na finanční prostředky na RVO – nepředvídatelnost podpory RVO.

Příklad změn Metodiky

Vývoj bodového hodnocení IF článků

	česky, slovensky	ostatní jazyky	Body za PE v ekonomii (IF 2011)
Metodika 2004	1	1	1,0
Metodika 2005	$10 \cdot (\text{IF} / \text{medián IF oboru})$	$10 \cdot (\text{IF} / \text{medián IF oboru})$	8,7
Metodika 2006	$1 + (10 \cdot \text{IF} / \text{medián IF oboru})$	$4 + (10 \cdot \text{IF} / \text{medián IF oboru})$	9,7
Metodika 2007	$5 + (15 \cdot \text{IF} / \text{medián IF oboru})$	$5 + (15 \cdot \text{IF} / \text{medián IF oboru})$	18,0
Metodika 2008	$5 + 140 \cdot [(1-N)/(1+N/0,14)]$ $N = (P-1)/(P_{\max}-1)$	$5 + 140 \cdot [(1-N)/(1+N/0,14)]$ $N = (P-1)/(P_{\max}-1)$	17,4
Metodika 2009	$10 + 295 \cdot [(1-N)/(1+N/0,057)]$ $N = (P-1)/(P_{\max}-1)$	$10 + 295 \cdot [(1-N)/(1+N/0,057)]$ $N = (P-1)/(P_{\max}-1)$	22,1
Metodika 2010/11, 2012	$10 + 295 \cdot [(1-N)/(1+N/0,057)]$ $N = (P-1)/(P_{\max}-1)$	$10 + 295 \cdot [(1-N)/(1+N/0,057)]$ $N = (P-1)/(P_{\max}-1)$	22,1

Co s tím?

- **Negativní působení Metodiky vyvolalo tlak na nutnost zásadní změny charakteru, poslání a smyslu hodnocení VO. Vstřícný přístup MŠMT k financování projektu oborových metodik.**
- **RVVI schválila v březnu 2011 *Dlouhodobé principy hodnocení výsledků výzkumných organizací*, které předpokládají realizaci IPn projektu oborových metodik a zohlednění závěrů projektu IPn Audit**
  - **Hodnocení velké (jednou za 5 let) a malé (každoročně, zdokonalená forma stávajícího).**
  - **Spolupráce MŠMT – projekt oborových metodik – základ pro velké hodnocení. Dva účely – podklad pro alokaci RVO a výkonnost VO.**
  - **Předpokládá definici VO (proces posuzování ve 2 fázích).**
  - **Kombinace bibliometrických ukazatelů a peer-review, účast zahraničních hodnotitelů. Výsledkem bude výkonnostní profil VO.**
  - **Výsledkem velkého hodnocení bude i mezinárodní zhodnocení výkonnosti oborů.**
  - **Hodnocení by měla organizovat specializovaná instituce, na hodnocení by měly být vyčleněny prostředky.**
  - **Počítá s přechodným obdobím cca 3 roky.**

IPn projekt Efektivní systém hodnocení a financování VaVal – proč naděje a očekávání

□ IPn projekt Metodiky

- by měl naplnit naděje a očekávání odborné veřejnosti po letech diskusí nad Metodikou deformující vztahy uvnitř systému VaVal; cesta k tomu nevede postupným vylepšováním stávající Metodiky, ale zásadní změnou, která do hodnocení přinese principy obvyklé ve vyspělých zemích a bude respektovat výsledky mezinárodního auditu VaVal,
- měl by přinést hodnocení vědecké práce výzkumných týmů či organizací, vědních oborů a jejich srovnání s mezinárodními standardy při respektování oborových specifik,
- měl by přinést hodnocení systému VaVal (v ČR dosud zcela chybí), hodnocení VO, tj. chybí nástroj pro rozhodování na úrovni řízení VaVal,
- měl by připravit tým odborníků trvale se věnující problematice hodnocení (v ČR dosud chybí profesionalita při přípravě metodiky hodnocení i při organizaci hodnocení). Hodnocení musí organizovat k tomu vytvořená nezávislá instituce disponující kvalifikovaným personálem, musí existovat procesní pravidla hodnocení,
- měl by tedy vycházet ze závěrů Mezinárodního auditu VaVal (IPn Audit),
- měl by přinést nejen návrh systému hodnocení (který bude testován na malém a velkém pilotním ověřování), ale i návrh systému financování.

Projekt Efektivní systém hodnocení a financování VaVal – naděje a očekávání

O tom,

- jaké jsou závěry Mezinárodního auditu VaVal, vás bude informovat prof. Moravcová,
- co by měl IPn projekt Metodiky přinést v hodnocení VaVal, pohovoří doc. Münich,
- co by měl IPn projekt Metodiky přinést ve financování VaVal, pohovoří dr. Rákosník.

Projekt Efektivní systém hodnocení a financování VaVal – naděje a očekávání

Děkuji za pozornost